

Kai

Sil

cas
ma20eille

Jess
Marseille

© de Volkskrant

'Het idee dat je er misschien nooit vanaf komt, is om gek van te worden'

Je voelt ze door je haar gaan. De jeuk is oncomfortabel. Maar vooral het idee dat je kapsel als een warm nestje voor tientallen zesklauwige krioelbeestjes dient, is onaangenaam. De laatste luizenplaag op het hoofd van Ella (40, niet haar echte naam: 'Ik schaam me er niet voor, maar ik wil voorkomen dat mijn zoons ermee gepest worden') en haar zoons van 6 en 14 duurde twee jaar.

Door: Tamara Klopper 20 september 2014, 02:00

© de Volkskrant

Wie geen kinderen heeft, kan dat zich misschien niet voorstellen. Hoe kun je nou twee jaar lang hoofdluis hebben? Ella: 'Niet alleen mijn zoons en hun vriendjes hadden het, maar ook hun ouders. We zaten in een herbesmettingscirkeltje. Het idee dat je er misschien wel nooit vanaf komt, is om gek van te worden.'

Volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zouden de meeste mensen na veertien dagen secuur kammen, eventueel in combinatie met een antihooftluismiddel, ervan zijn verlost. Maar de praktijk blijkt weerbarstiger. Er zijn ouders die vertellen dat ze het van hun kind hebben gekregen en al maanden of jaren met hardnekkige hoofdluis kampen. Dit verhaal begon pas goed vorm aan te nemen nadat ik de verhalen van zeven ouders hoorde, die onafhankelijk van elkaar vertelden dat ze allerlei antihooftluisproducten en netenkammen hadden geprobeerd. En maar niet van de jeuk afkwamen.

'Je wilt niet weten hoeveel honderden mensen ik hier heb gehad die er één, vijf, zeven jaar tot wel elf jaar mee hebben rondgelopen', zegt Ursula Schipper, oprichter van de Luizenkliniek. Ze introduceerde de AirAllé in Nederland, een apparaat waarmee de behandelaar lauwwarme lucht in het haar blaast. Het droogt de luizen en neten uit, die vervolgens uit het haar tuimelen. Het is een uitvinding van een Amerikaanse entomoloog. Het RIVM heeft de behandelingsmethode opgenomen in de richtlijn om van de beesten af te komen. De aanpak om ze er in pakweg twee weken uit te kammen, blijft echter bestaan.

Te laat

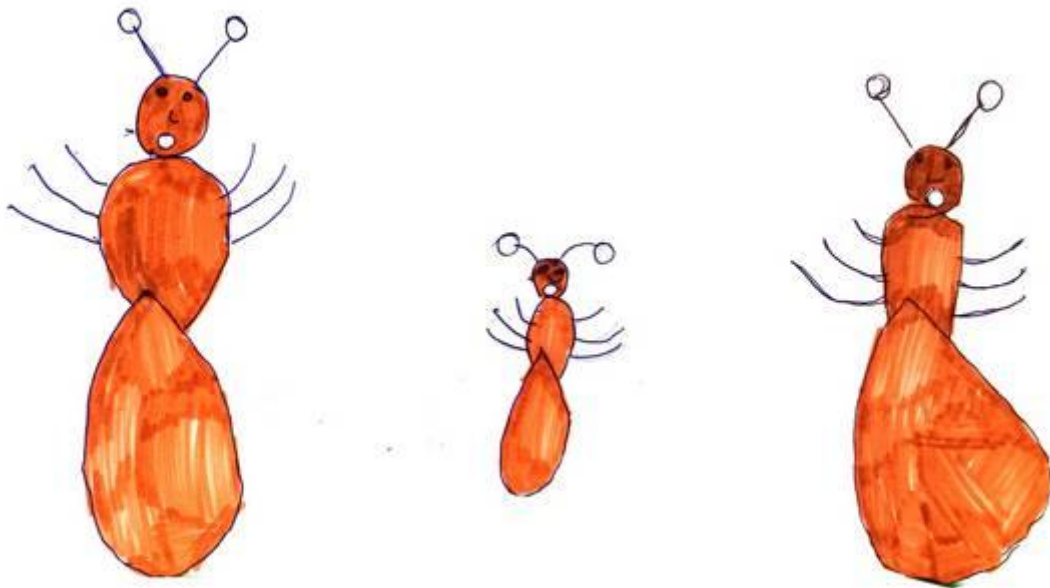
Je legt je hoofd op de donutvormige hoofdsteun van een massagestoel

Helaas komen veel mensen er te laat achter dat ze onder de luizen zitten. De jeuk begint namelijk niet altijd direct. Het is een allergische reactie op het speeksel van de luis. Die treedt soms pas na twee weken op, dan zijn er vaak al veel eitjes. Sommige mensen hebben geen last van jeuk ondanks tientallen luizen op hun hoofd. Tref je hoofdluis in een vergevorderd stadium aan, dan is het verdraaid hardnekkig.

Schipper van de Luizenkliniek: 'Zeker als je een volle bos krullend haar hebt, is kammen tijdrovend. Een uur is niet overdreven. In dik haar zie je makkelijk een eitje over het hoofd. Terwijl eitjes juist goed gedijen in dik haar, want het is warm en isolerend.' Maar ook fijnharigen hebben het nakijken. 'Dun haar glipt met neten en al door de kam.'

Een behandeling bij de Luizenkliniek duurt anderhalf uur. Je legt je hoofd op de donutvormige hoofdsteen van een massagestoel. De salonmedewerkster blaast met de AirAllé droge lucht door het haar. Het gaat niet om verhitting, maar om dehydratatie. De verdroogde luizen dwarrelen dood uit het haar. Ook de neten zijn er geweest, maar zitten nog vastgeplakt aan het haar. De medewerkster kamt ze er met crèmespoeling uit.

De Luizenkliniek zegt iedereen luisvrij te krijgen. Een behandeling kost bijna 100 euro. Toch is de kliniek snel gegroeid. Schipper begon de vestiging een jaar geleden. Er zijn inmiddels zes klinieken in Nederland, plus eentje in België.

© de Volkskrant

Epidemie

De nood is kennelijk hoog. Is er sprake van een epidemie? Volgens Desirée Beaujean, afdelingshoofd richtlijnontwikkeling bij het RIVM, is er niets over te zeggen omdat registratie ontbreekt. Het meest recente Nederlandse onderzoek is uit 2009. Hieruit bleek dat een kwart van de basisschoolkinderen in het voorafgaande jaar hoofdluis had gehad. Buitenlandse luizenklinieken doen ook onderzoek. Een van hun uitkomsten is dat ongeveer eenderde van de Britse bevolking jaarlijks hoofdluis krijgt. Het is de vraag hoe betrouwbaar deze cijfers zijn, want hoofdluis is om allerlei redenen lastig te meten.

'De praktijk bewijst dat er een epidemie is', zegt Schipper, 'en niet zo'n kleintje ook. Wij staan iedere dag met haren, luizen, nimfen en neten in onze handen. Wij spreken honderden klanten. En telkens

horen we hetzelfde: dat ze nergens last van hadden toen hun oudste nog op school zat, maar dat het nu niet alleen bij de jongste maar ook bij de oudste schering en inslag is. Hele scholen barsten van de hoofdluis. Het zijn niet alleen kinderen die bij ons in de stoel plaatsnemen, maar ook volwassenen en pubers.'

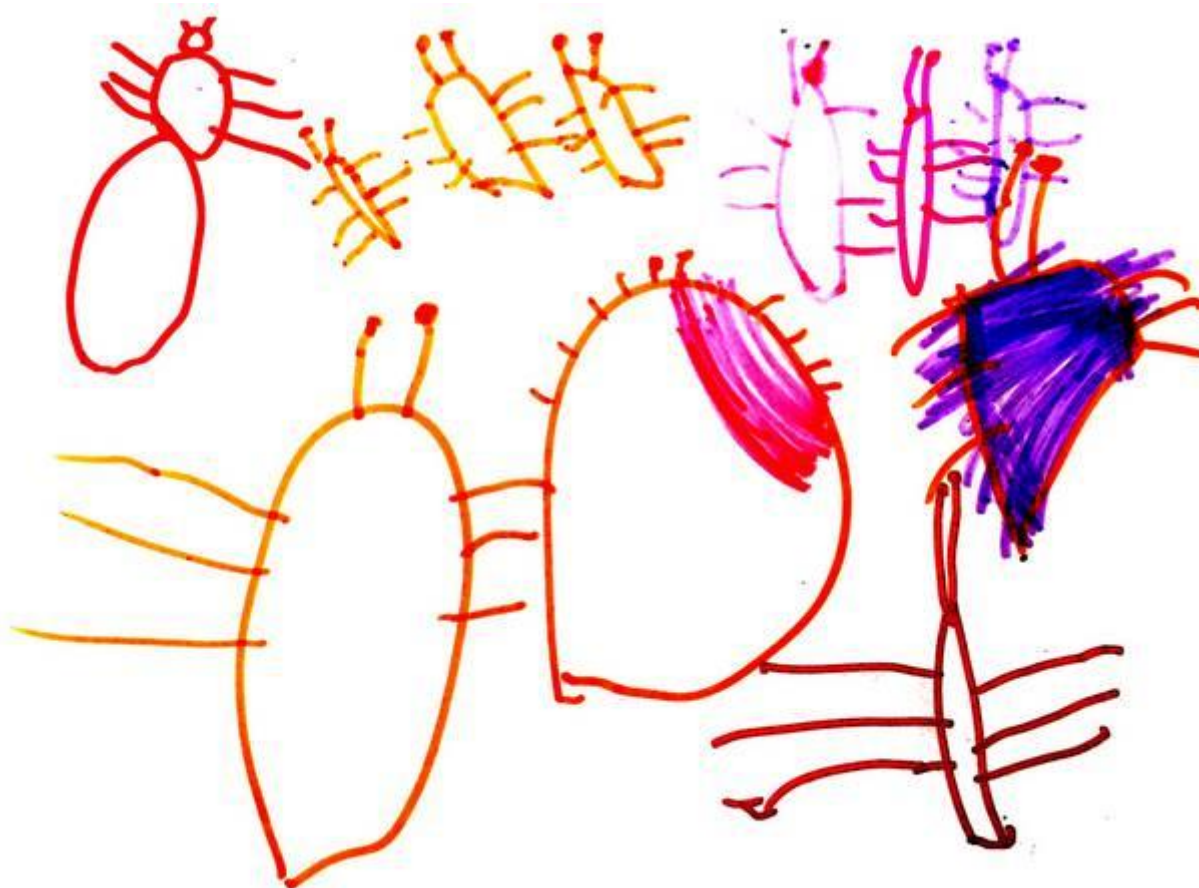
Volgens Schipper is toename van de luizenplaag een gevolg van het moderne leven. 'Gezinnen bestaan veelal uit tweeverdieners, ouders hebben niet meer de tijd om elke dag een uur per kind met een netenkam te ontluizen. Wellicht speelt ook mee dat kinderen en tieners door hun telefoontjes hele dagen met de koppies bij elkaar zitten.'

Bovendien: hoofdluis wordt resistenter tegen bestrijdingsmiddelen. Cathelijn (38, ook niet haar echte naam) en haar 9-jarige dochter weten er alles van. Zij vechten al vijftien maanden vergeefs tegen de luis. Cathelijn: 'De zachte, geurloze antiluisshampoos hielpen niet bij ons, we zijn overgeschakeld op het grove geschut: een middel met een zware chemische geur. Het moet acht uur inwerken. We slapen ermee, met een plastic muts op. Bij mij veroorzaakt het dromen over werken in een terpentinefabriek. Een bevriende vader beweert dat hij zijn haar erdoor verliest. Onze grap is dat het 'ontluisterend goed' is. Maar jeuk hebben we nog steeds.'

Op veel van die flesjes staat de belofte 'doodt ook alle neten'. Toch blijven er vaak nog wat levensvatbare eitjes over. Daarom benadrukt het RIVM dat na het gebruik van zo'n product nog veertien dagen moet worden gekamd. In veel shampoos zit een chemisch verdelgingsmiddel. Als het niet blijkt te helpen, proberen veel mensen allerlei andere bestrijdingsmiddelen, waarbij het gevaar van overdosering loert. Beaujean van het RIVM: 'We zijn bezig met het opstellen van een lijst waarop staat welke antihoofdluisproducten helpen en welke niet. We raden middelen met het ingrediënt dimeticon aan omdat dit goed voldoet. Het werkt anders dan een chemisch verdelgingsmiddel: er komt een lijmlaagje in de longen van de haarluizen terecht waardoor ze stikken. Dus er kan geen resistentie tegen ontstaan. Maar ook bij producten die dimeticon bevatten, verschilt het resultaat per merk.'

Hoofdluis is lastig, maar kan volgens Schipper ook serieuze medische problemen veroorzaken. 'Wij hebben mensen in behandeling met een afwijkend bloedbeeld nadat ze heel lang ontluisproducten hebben gebruikt. Hun hoofdhuid ligt open door overdosering.'

Ook vervelend zijn de patiënten die een acarofobie hebben opgelopen: 'Ook al controleer ik elke haar met een loeplamp, dan nog kan ik ze er niet van overtuigen dat ze luisvrij zijn. Sommigen hebben hun hoofd kaal geschoren, maar toch zijn ze er nog steeds van overtuigd dat ze beestjes voelen lopen.'

© de Volkskrant

Welgestelde kringen

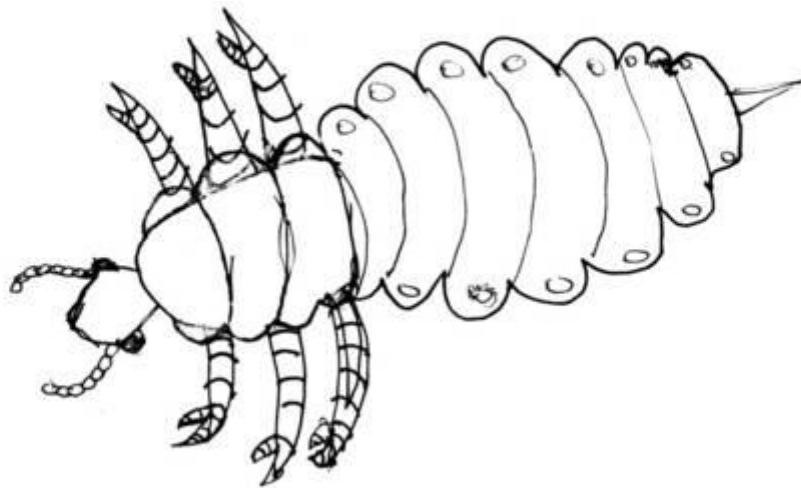
Het overgrote deel van de klanten van de Luizenkliniek heeft die zorgen niet. Zij zien het uitbesteden van de luizenbestrijding als een luxe. Schipper: 'Niet veertien dagen kammen, maar één keer afdoende behandelen en gelijk door naar de golfbaan.' Opvallend is dat de Luizenkliniek vestigingen heeft in 't Gooi en Ouderkerk aan de Amstel, plaatsen waar het besteedbaar inkomen hoger ligt dan in de rest van Nederland. Of doet de hoofdluis het gewoon beter in welgestelde kringen? Schipper: 'Hoofdluis komt voor bij mensen uit alle klassen, maar ik moet toegeven dat we veel klanten in welgestelde gebieden hebben. Gemiddeld verricht 't Gooi, en Ouderkerk aan de Amstel met veel klanten uit Amsterdam Oud-Zuid, drie keer zo veel behandelingen als andere vestigingen. We behandelen hele hockeyteams.' Gezinnen met drie, vier kinderen zijn geen zeldzaamheid. Dan is er meer kans op verspreiding. Bovendien: 'Als een gezin met vijf besmette personen een uur per hoofd gaat kammen, zou dat op 35 uur kammen per week uitkomen.'

Behandelaars in de genoemde, rijkere vestigingen, krijgen te horen dat er scholen zijn waar alle leerlingen in de klas luizen hebben. 'De moeders vertellen dat ze geen zin hebben om veertien dagen te kammen, ze laten hoogstens de au pair een shampootje erop gooien. Dat is volgens hen ook een reden waarom hoofdluis in hun kringen veel voorkomt.'

Britt (38) woont in Amsterdam Oud-Zuid en heeft al vijf jaar onafgebroken hoofdluis. Haar twee zoons hebben het af en aan. Britt: 'Ik zit met een groep eerlijke moeders in een groeps-app. Een van de gespreksonderwerpen is: welke au pairs zijn goed in het kammen van kinderhoofden?' 'Ik kan het

natuurlijk niet hardmaken dat haarluis meer voorkomt in onze kringen,' zegt Britt, 'maar ik weet wel dat elke vrouw in Oud-Zuid hair extensions heeft. Die heb ik zelf ook. En daardoor kan ik mijn eigen haar niet goed kammen. Het valse haar eruit halen is geen optie want haarverlenging is duur.'

In minder welstandige milieus zou hoofdluis juist weinig voorkomen. Cathelijn, de moeder die evenals haar 9-jarige dochter al vijftien maanden hoofdluis heeft, werkt in het armere Amsterdam Zuidoost. Cathelijn: 'Verontwaardigd vertelde ik aan mijn Surinaamse en Antilliaanse collega's dat ik maar niet van mijn hoofdluis afkwam, hoe kon dit? Ik rekende op hun begrip, het zijn ook moeders. Maar ze reageerden panisch. Hun haarstukken kosten veel geld. Stel dat ze die er allemaal uit moesten halen. Volgens hen komt hoofdluis vaker voor bij ons tatta's. Ze griezelden van me. Ik moest op een afstandje blijven.' 'Het is een fabeltje dat kroesharigen geen hoofdluis kunnen krijgen,' zegt Schipper. 'Maar de kans is kleiner. Het zit 'm in de vorm van het haar, dat is bij mensen met kroeshaar niet rond maar ovaal.'

© de Volkskrant

Misvattingen

Ondanks de voorlichting van het RIVM zijn er veel misvattingen over hoofdluis. Zo hangen er luizenzakken op scholen om besmetting via de kragen van jassen te voorkomen. Terwijl hoofdluis zich alleen via hoofd-hoofd-contact kan verspreiden, zelfs via een borstel is er vrijwel geen besmettingsgevaar. Beaujean van het RIVM: 'Een gezonde luis zal het haar niet loslaten. Als er eens een keer één op een kussensloop ligt, is hij bejaard of dermate beschadigd dat hij niks meer kan beginnen.' Het is ook een fabel dat wat druppels tea tree olie of lavendelolie hoofdluis op afstand

houdt. Als-ie al niet schrikt van waterstofperoxide, dan is hij ook van een beetje tea tree olie niet onder de indruk. Eens per week blijven kammen is de beste preventiemethode.

Bij de ouders valt er trouwens nog wat te winnen, want ze moeten het wel vertellen als hun kind met een krullenbol vol luis bij anderen op de bank heeft gehangen. Dat gebeurt niet altijd. Ouders zijn kennelijk zo gewend geraakt aan hardnekkige hoofdluis dat ze er laconiek van worden.

Ouders van jonge kinderen lichten ook lang niet altijd de school in, want dan zitten ze met een opvangprobleem. Er zijn scholen die ouders bellen dat ze hun kind direct moeten ophalen vanwege hoofdluis. Het mag pas terugkomen nadat het is behandeld. Maar schaamte speelt ook mee, zeker onder pubers.

Over de jeuk op eigen hoofd doen ouders al helemaal geheimzinnig. Cathelijn: 'Als single ouder kom ik maar niet van mijn hoofdluis af. Ik kan niet op mijn eigen hoofd kijken, het is lastig om een antihoofdluisshampoo gelijkmatig op mijn eigen hoofd aan te brengen.' Maar ze vertelt haar minnaars er niet over. 'Ik ga ze niet weggagen, gewoon maar hopen dat het goed gaat.' Even had ze een verhouding met een getrouwde man. 'Als we met onze hoofden tegen elkaar op het kussen lagen, dacht ik: oh, als jij straks met luizen thuiskomt! Hij heeft geen kinderen. Ik zou het wel een goeie vinden, moet hij zijn vrouw maar niet bedonderen, haha!